

Sporten voor leefbaarheid

Een onderzoek naar de invloed van een speelveld op de leefbaarheid van de wijk

Case study: Marc Lammers Plaza, wijk Nijehaske, Heerenveen

Bachelorproject geschreven door:

Naam: Ronald Kleine

Studentnummer: s2211408

Sociale Geografie en Planologie

Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

Rijksuniversiteit Groningen

Begeleider:

Naam: Gijs van Campenhout

Samenvatting

Speelvelden worden in veel gevallen gerealiseerd om de gezondheid van de doelgroep te verbeteren. De realisatie van een speelveld past de fysieke leefomgeving aan. De leefomgeving kan door plaatsing van een speelveld positief of negatief worden beïnvloedt. In deze scriptie wordt door middel van het onderzoeken van een case study, het Marc Lammers Plaza te Heerenveen, onderzocht:

“In hoeverre beïnvloedt een speelveld in een wijk de leefbaarheid van deze wijk?”

Met behulp van een enquête is getracht inzicht te krijgen in de verbondenheid van de bewoners van de wijk Nijehaske met het speelveld, waarna gekeken werd welke invloed deze verbondenheid heeft op de leefbaarheid van de wijk.

Bij de veronderstelde leefbaarheid geeft de omgeving ondersteuning aan de mens. De plaatsing van een speelveld is een aanpassing aan de fysieke kwaliteit van de woonomgeving, en dus van invloed op de veronderstelde leefbaarheid. De gepercipieerde leefbaarheid is de waardering die de mens geeft aan haar omgeving. De respondenten waarderen gemiddeld het speelveld positief, want de respondenten bestempelen het speelveld als een aanwinst voor de wijk en een belangrijk onderdeel van de wijk.

Uit de resultaten blijkt dat zestig procent van de respondenten geen gebruik maakt van het speelveld. Hierdoor is de verbondenheid met het speelveld gemiddeld laag. De respondenten die geen gebruik maakten van het speelveld behoorden niet tot de doelgroep van het speelveld of kozen voor een speelveld dichterbij het eigen huis. Toch is de gepercipieerde leefbaarheid ook voor de niet-gebruikers positief beïnvloedt. Zij zien de meerwaarde in voor de rest van de wijkbewoners en zien het speelveld als een toevoeging van het aanbod aan speelvelden.

De veertig procent die het speelveld wel gebruiken, raken ook verbonden met het speelveld. Het speelveld zorgt voor de gebruikers van het speelveld voor beter contact met de burens en een vergroting van het thuisgevoel in- en gehechtheid aan de wijk. De verbondenheid met het speelveld zorgt voor een medeverantwoordelijkheidsgevoel voor het onderhoud aan het speelveld, wat leidt tot sociale controle in de wijk. Dit onderhoud zorgt voor een in stand houding van de fysieke leefomgeving en de controle voor veiligheid. Ook zullen er daarnaast meer sociale interacties ontstaan, waardoor de leefbaarheid door middel van verbondenheid met het speelveld positief beïnvloed wordt.

Keyword: *Playground; Leefbaarheid; Place attachment*

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	3
1. INLEIDING	4
1.1 AANLEIDING EN DOELSTELLING	4
1.2 LEESWIJZER	5
2. THEORETISCH KADER	6
2.1 LEEFBAARHEID	6
2.2 PLAATS VERBONDENHEID	7
2.2.1 <i>Plaats</i>	8
2.2.1.1 Sociaal	9
2.2.1.2 Fysiek	9
2.3 SPEELVELD	10
3. CONCEPTUEEL MODEL	11
4. METHODOLOGIE	12
4.1 ENQUÊTE	12
4.2 OBSERVATIES	12
4.3 DATAVERZAMELING	13
4.4 DATA-ANALYSE	14
4.5 REFLECTIE	14
4.6 ETHISCHE VRAAGSTUKKEN	14
4.7 CASE STUDY	15
4.7.1 <i>Het Marc Lammers Plaza</i>	15
5. RESULTATEN EN DISCUSSIE	16
5.1 FYSIEK	16
5.1.1 <i>Omgeving</i>	16
5.1.1 <i>Gebruik</i>	17
5.2 SOCIAAL	19
5.2.1 <i>Verbondenheid</i>	19
5.2.2 <i>Leefbaarheid</i>	21
6. CONCLUSIE	22
LITERATUURLIJST	23
BIJLAGEN	25
BIJLAGE 1: OBSERVATIESCHEMA	26
BIJLAGE 2: ENQUÊTE	28
BIJLAGE 3: ALGEMENE INFORMATIE OVER DE WIJK NIJEHASKE EN DE STAD HEERENVEEN	33
BIJLAGE 4: PEER REVIEW VERWERKING	35

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

Tegenwoordig is er sprake van een toenemend overgewicht bij kinderen (Wit, 1998 in De Vries e.a., 2005). Volgens De Vries (2005) is wetenschappelijk aangetoond dat lichamelijke activiteit een positief effect heeft op het lichaamsgewicht. Vanwege het toenemend aantal kinderen met overgewicht zijn er vele initiatieven op gang gezet om overgewicht bij kinderen tegen te gaan. Richard Krajicek en Johan Crujff hebben hun eigen foundation opgericht die pleit om het sporten terug te brengen in wijken door de realisatie van zogenoemde playgrounds (Cevaal e.a., 2010). Deze foundations plaatsen sportvelden in wijken zodat de kinderen de toegang krijgen om te sporten in plaats van dat ze eerst lid moeten worden van een sportvereniging. Hierdoor worden ze meer uitgedaagd om te sporten en is het sportveld eveneens beter bereikbaar. Ook Marc Lammers heeft inmiddels zijn eigen initiatief in samenwerking met Yalp. Yalp is een organisatie die sport- en speeltoestellen plaatst in wijken en probeert daarmee omgevingen te creëren die iedereen uitdagen tot spelen en sporten (Yalp, 2014). Yalp en Marc Lammers hebben in samenwerking, geciteerd door Marc Lammers in het Algemeen Dagblad (2009): 'Een soort Wii, alleen dan buiten' ontwikkeld. Het Marc Lammers Plaza, zoals deze 'Wii' wordt genoemd, is een interactief sportveld dat is bedoeld om de kinderen weer meer uit te dagen om te gaan sporten.

De realisatie van een speelveld is een aanpassing aan de fysieke kwaliteit van de woonomgeving. Deze aanpassing kan zowel positief als negatief uitvallen. De voordelen om sport terug te brengen in de wijk zijn volgens Junger-Tas (2002, in Bode, 2012) dat de leefbaarheid en omgeving door investeringen in sportvelden zal verbeteren, wat een positief effect heeft op de sociale binding en integratie van kinderen in de wijk. Maar daarnaast staan nadelen als geluidsoverlast, hangjongeren en vandalisme. Zo wordt gedacht om een playground van het Richard Krajicek Foundation aan de Olivier van Noortstraat in Hilversum te verplaatsen vanwege geluidsoverlast, hebben de bewoners van de Stedenwijk in Almere geklaagd over hangjongeren op de playground en willen de bewoners aan de Bleekmeerstraat in Lokeren een geluidsmuur rond het speelveld plaatsen, zodat ze geen geluidsoverlast meer hebben van de spelende kinderen sinds de komst van een nieuwe school (Nieuwsblad.be, 2013; Almerevandaag, 2012; pvdahilversum.nl, 2004). De lichamelijke voordelen van sporten worden vaak als statement gebruikt voor de realisatie van speelvelden, maar wat de invloed is op de fysieke omgeving, en dus de leefbaarheid van een wijk, komt weinig aan bod in de wetenschappelijke literatuur.

In dit onderzoek wordt daarom onderzocht:

“In hoeverre beïnvloedt een speelveld in een wijk de leefbaarheid van deze wijk?”

Het doel van dit onderzoek is om een aanvulling te geven op de bestaande literatuur over leefbaarheid. Er zal onderzocht worden wat de effecten zijn van de plaatsing van een speelveld. Deze effecten zullen zijn weerslag hebben op de leefbaarheid van de wijk. Om de hoofdvragen te kunnen beantwoorden zijn drie deelvragen opgesteld. De eerste deelvraag zal worden behandeld door middel van secundaire data en de tweede en derde deelvragen zullen worden beantwoord door middel van primaire data.

1) In hoeverre draagt de plaats verbondenheid aan een speelveld bij aan de leefbaarheid van de wijk?

2) Hoe is de fysieke kwaliteit van het Marc Lammers Plaza en de fysieke kwaliteit van de woonomgeving?

3) Wat zijn de ervaringen van de bewoners van de wijk Nijhaske met het Marc Lammers Plaza wat in hun wijk gevestigd is?

1.2 Leeswijzer

Deze scriptie wordt vervolgd met een overzicht van de voor de hoofdvraag relevante theorieën en concepten in hoofdstuk 2. Hierin worden de begrippen leefbaarheid en plaats verbondenheid uiteengezet. Daarna wordt, eveneens in hoofdstuk 2, aandacht besteed aan de kwaliteit van een speelveld.

In hoofdstuk 3 wordt het conceptueel model weergegeven, waarna in hoofdstuk 4 een beeld wordt geschetst van de gebruikte methodologie voor dit onderzoek.

Hoofdstuk 5 zet de gevonden resultaten uiteen en linkt deze resultaten aan de literatuur die uiteengezet is in hoofdstuk 2. Daarna worden tot slot in hoofdstuk 6 de belangrijkste resultaten uiteengezet in de conclusie.

In de bijlagen vindt u het observatieschema, de enquête, algemene informatie over de wijk Nijehaske te Heerenveen en de peer-review behandeling.

2. Theoretisch kader

2.1 Leefbaarheid

Leefbaarheid is een uitspraak over de relatie van een subject (organisme, een persoon of een gemeenschap) en de omgeving (Van Dorst, 2005, p.75). Vanuit de literatuur wordt er onderscheid gemaakt tussen drie vormen van leefbaarheid namelijk: kennelijke-, gepercipieerde- en veronderstelde leefbaarheid.

De mens geeft waardering aan de leefomgeving. De waardering zal hoger zijn, wanneer de leefomgeving voldoet aan de wensen van de bewoners van een gebied (Leidelmeijer en van Kamp, 2003). Wanneer een leefomgeving beter aansluit op de wensen van de bewoners, zal er meer gebruik worden gemaakt van deze leefomgeving. De gepercipieerde leefbaarheid is de waardering, of het gebrek aan waardering, van het individu voor zijn of haar leefomgeving, zoals te zien is in figuur 1 (Van Dorst, 2005). De gepercipieerde leefbaarheid wordt niet alleen beïnvloed door de omgevingskenmerken, maar ook door persoonskenmerken of sociaal-culturele context (Gifford, 1997 in Van Dorst, 2005). De waardering van de leefomgeving komt voort uit de dagelijkse fysieke interactie met de gebouwde (en natuurlijke) omgeving en uit de sociale interactie in de gebouwde omgeving (Gifford, 1997 in Van Dorst, 2005). Deze sociale interactie kan volgens De Hart e.a. (2002) gedeut worden in integratie, betrokkenheid in de buurt en onderlinge betrokkenheid/medeverantwoordelijkheid. De gepercipieerde leefbaarheid is subjectief en context afhankelijk. De waardering van bewoners voor de omgeving verschilt, en is aan veranderingen onderhevig. De waardering is afhankelijk van de mate waarin woonwensen binnen het bereik liggen en de mate waarin de huidige woning en woonomgeving afwijkt van het wensbeeld. Controle en keuzevrijheid lijken een grote invloed te hebben. Met het ontstaan van nieuwe woonvormen kan de leefbaarheid van een wijk achteruitgaan zonder dat er feitelijk iets voor de bewoner verandert. Op het moment dat de burens wel naar een betere wijk kunnen verhuizen, daalt mogelijk de waardering voor de eigen woning door de achterblijvers (Gifford 1997, Nathan and Marans 1998 in Van Dorst, 2005, p80).

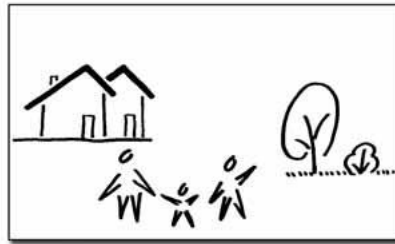
De veronderstelde leefbaarheid is de mate waarop de fysieke leefomgeving invloed heeft op het welzijn van de mens in deze leefomgeving. Hierbij wordt gekeken naar de fysieke omgeving die gunstig geacht lijkt voor de buurt of wijk (Veenhoven, 2010 in Van Dorst, 2005). In de veronderstelde leefbaarheid geeft de fysieke leefomgeving ondersteuning aan het welzijn van de mens. Volgens Leidelmeijer en van Kamp (2003) draagt de omgeving bij aan de mate waarin verschillende kenmerken van het leven passen bij iemands behoeften en wensen. Deze wensen en behoeften worden volgens Doevendans en Stolzenburg (2000 in van Dorst, 2005) vaak ingevuld door de overheid. Bij de na-oorlogse stedenbouw richtte men zich vooral op de veronderstelde leefbaarheid. Betere wijken zouden een positieve invloed hebben op het geestelijke leven van de bewoners. Dit is de ondersteuning van de omgeving aan de mens door middel van fysieke kwaliteit van de leefomgeving. Volgens De Hart e.a. (2002) kan de fysieke kwaliteit van de woonomgeving worden beschreven door middel van het aantal/niveau van voorzieningen, de woningvoorraad en de kwaliteit van de woonomgeving. Door een verandering van het aantal voorzieningen, zal de ondersteuning positief danwel negatief worden beïnvloed, en zal de veronderstelde leefbaarheid veranderen.

Wanneer er overeenstemming plaatsvindt tussen de veronderstelde- en de gepercipieerde leefbaarheid is er sprake van een kennelijke leefbaarheid. De fysieke leefomgeving zorgt voor ondersteuning van het welzijn van de mens, die hierdoor meer waardering geeft aan de leefomgeving (van Dorst, 2005). De Hart e.a. (2002) stellen dat een fysiek onaantrekkelijke leefomgeving (verloedering/criminaliteit/straatafval) zorgt voor minder sociale interactie in deze omgeving. De samenhang tussen de omgeving en de mens, de kennelijke leefbaarheid, ontbreekt. Kennelijke leefbaarheid beschrijft de interactie tussen mens en zijn omgeving (van Dorst, 2005).

Gepercipieerde leefbaarheid;

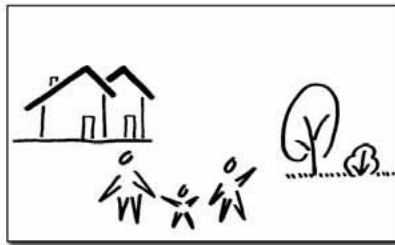
waardering

Veronderstelde leefbaarheid;

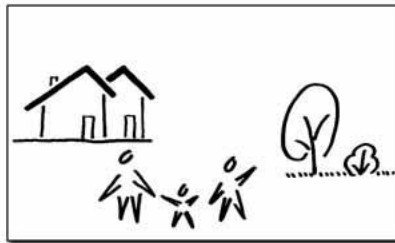
ondersteuning

Kennelijke leefbaarheid;

goede match

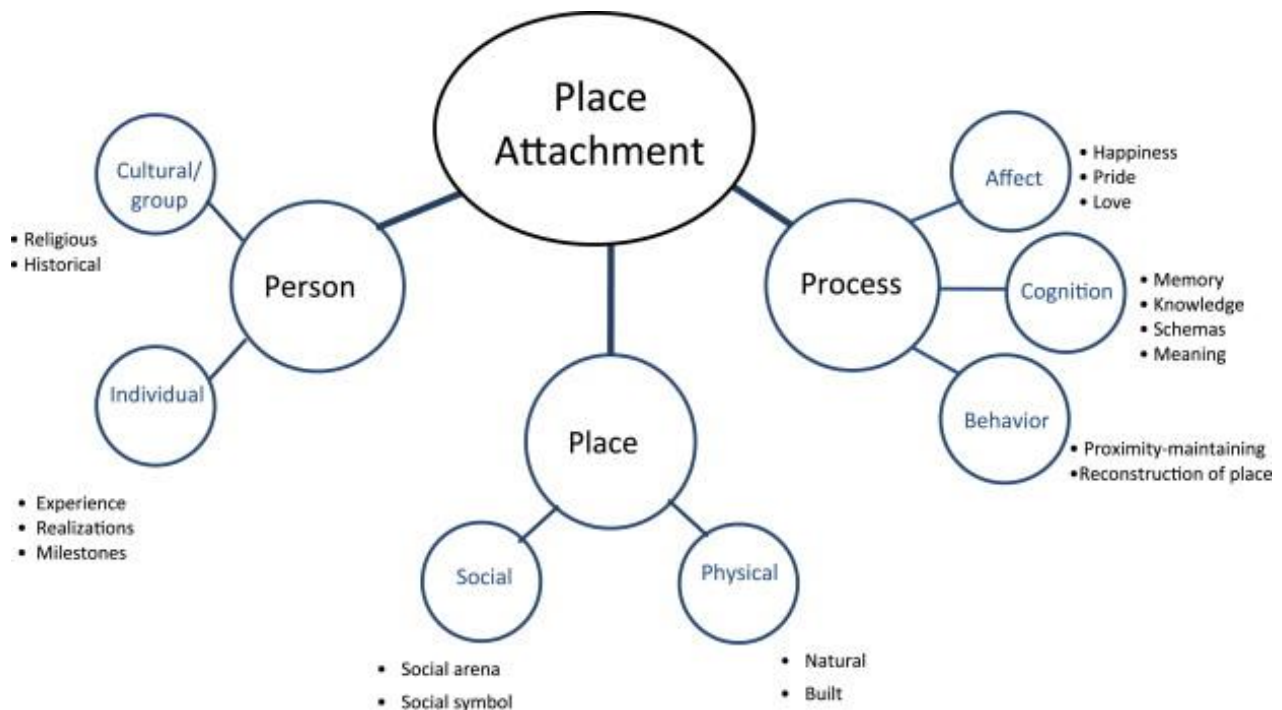
Figuur 1 : Relaties tussen mens en omgeving; drie vormen van leefbaarheid volgens Van Dorst (2005)

Om de mate van waardering aan de leefomgeving te onderzoeken moet volgens Relph (1976) de plaats verbondenheid met de leefomgeving onderzocht worden. Relph (1976) benadrukt dat een plaats geen abstractie is, maar een echte ervaring, geladen met betekenis, met echte voorwerpen en met activiteiten die plaatsvinden. Hierin benadrukt hij de interactie tussen de mens en zijn omgeving.

2.2 Plaats verbondenheid

Plaats verbondenheid wordt gezien als een veelzijdig concept dat verbondenheid van een individu of groep met hun betekenisvolle plaatsen beschrijft (Guiliani, 2003; Low & Altman, 1992, in Scannell en Gifford, 2010, P1). Volgens Scannell en Gifford (2010) is plaats verbondenheid van belang bij het onderzoeken naar het gebruik van openbare ruimten. De openbare ruimte is een ruimte waartoe alle inwoners recht hebben om deze te gebruiken. Daarom zal een aanpassing aan de openbare ruimte voor iedereen van invloed zijn (Gregory e.a., 2009). Door te kijken naar de mate van verbondenheid bij aanpassing van de openbare ruimte, kan er rekening gehouden worden met de wensen en behoeften van de mens en kan men daar zo goed mogelijk op aansluiten. Scannell en Gifford (2010) ontworpen het 'PPP'-model, te zien in figuur 2, om plaats verbondenheid ('Place attachment') te beschrijven. Volgens Scannell en Gifford (2010) bestaat plaats verbondenheid uit drie dimensies die leiden tot plaats verbondenheid. In dit onderzoek zal alleen de *Place* dimensie onderzocht worden, omdat gekeken wordt wat de invloed van een speelveld (*place*) is op de leefbaarheid van de wijk. Om de invloed en verbondenheid op de fysieke leefomgeving te onderzoeken, wordt gekeken naar de verbondenheid met een specifieke plaats. De

dimensie *Place* wordt onderverdeeld in sociaal en fysiek. Deze tweedeling kan vergeleken worden met de gepercipieerde- (sociaal) en veronderstelde (fysiek) leefbaarheid.

Figuur 2: Scannell en Gifford's model van 'Place attachment' (2010)

2.2.1 Plaats

Volgens het model van Scannell en Gifford (2010) kan 'Plaats' ('Place') worden onderverdeeld in sociale en fysieke componenten. Plaats wordt onderverdeeld in deze twee componenten omdat fysieke karakteristieken van een plaats centraal kunnen staan bij verbondenheid, maar mensen ook verbonden kunnen raken door middel van sociale relaties en groepsidentiteiten die kunnen ontstaan op plaatsen (Scannell en Gifford, 2010). Hidalgo en Hernández (2001) geven aan dat fysieke en sociale componenten van belang zijn bij de mate van verbondenheid met een plaats, maar hebben ondervonden dat de sociale componenten meer van invloed zijn op de plaatsverbondenheid dan de fysieke componenten. Dit hebben zij ondervonden door middel van enquêtevragen waarbij ze vragen stelden met betrekking tot sociale binding, fysieke binding of beide. Bijvoorbeeld een vraag naar sociale binding: "Hoe erg zou je het vinden dat de mensen waar je mee leeft, zouden verhuizen". Hierbij gaat het alleen om de mensen, de sociale binding. Een vraag naar de fysieke binding zou kunnen zijn: "Hoe erg zou je het vinden om met de mensen waarmee je woont te verhuizen naar een ander huis?". Hierbij wordt expliciet gevraagd naar de fysieke binding met het huis (Hidalgo en Hernández (2001). Uiteindelijk bleek dat de sociale binding meer van belang was dan de fysieke binding. Door middel van studie naar de verbondenheid van een plaats, in dit geval een speelveld, wordt gekeken naar de effecten van verbondenheid op de leefbaarheid van de totale wijk. Om de verbondenheid van een speelveld te onderzoeken zal gekeken worden naar sociale en fysieke aspecten van verbondenheid met een plaats.

2.2.1.1 Sociaal

Riger en Lavrakas (1981, in Scannell en Gifford, 2010) stellen dat de sociale component van plaats in het model van Scannell en Gifford (2010) over 'place attachment' bestaat uit sociale binding, verbondenheid met de buurt en vertrouwen in andere bewoners en kinderen in de buurt. Hierbij is het van belang om te kijken naar wat deze verbondenheid veroorzaakt. Woldoff (2002, in Scannell en Gifford, 2010) beschrijft dat de verbondenheid met een plaats samenhangt met de mensen die daar leven en daardoor de sociale interacties die de plaats oproept. Er moet gekeken worden naar de doelgroep van een fysieke aanpassing, en deze doelgroep moet vergeleken worden met de wensen en behoeften van de bewoners.

Wanneer je op een speelveld altijd met je buurtkinderen aan het voetballen bent, zorgt dit er voor dat je een groepsidentiteit vormt, die verbonden is met het speelveld. Deze groepsidentiteit zorgt voor verbondenheid met het speelveld, doordat het veld gewaardeerd wordt als groepssymbool (Scannell en Gifford, 2010). De waardering van de leefomgeving komt voort uit de dagelijkse fysieke interactie met de gebouwde (en natuurlijke) omgeving en uit de sociale interactie in de gebouwde omgeving (Gifford, 1997 in Van Dorst, 2005). Wanneer de waardering hoog is, kunnen volgens Breedveld e.a. (2009) sociale relaties en groepsidentiteiten ontstaan doordat een speelveld saamhorigheid kan oproepen en sociale cohesie. Deze sociale cohesie ontstaat doordat een speelveld zorgt voor een betere relatie met buurtgenoten, een toenemend thuisgevoel en een hogere gehechtheid aan de buurt (de Hart e.a., 2002). Een gevolg van deze sociale cohesie is volgens de Hart e.a. (2002) en Breedveld e.a. (2009) een toenemende verantwoordelijkheid ten opzichte van de leefomgeving. De bewoners zullen de goede match, de kennelijke leefbaarheid, tezamen in stand te houden.

Een speelveld kan daarentegen ook gepaard gaan met uitsluiting en conflicten. Aanpassing aan de fysieke leefomgeving, leidt tot een positieve of negatieve waarderingsverandering. De gepercipieerde leefbaarheid zal dus positief of negatief worden beïnvloedt.

2.2.1.2 Fysiek

De sociale interacties die ontstaan op plaatsen kunnen verbondenheid veroorzaken, maar ook de fysieke elementen zelf zorgen voor verbondenheid. Bij fysieke verbondenheid gaat het om de fysieke eigenschappen van een plaats, maar deze verbondenheid wordt versterkt doordat deze fysieke eigenschappen ervaringen van mensen bevatten. Hierdoor worden deze fysieke eigenschappen waardevol (Stedman, 2003, in Scannell en Gifford, 2010). De goal waar een persoon ooit het winnende doelpunt in heeft gescoord, heeft voor deze persoon meer waarde, en hij zal fysiek verbonden zijn met deze goal die voor buitenstaanders een normale goal is. De fysieke verbondenheid wordt volgens Riger en Lavrakas (1981, uit Scannell en Gifford, 2010) voorspeld door de lengte van verblijf, het eigendom dat men bezit en de toekomstplannen van het verblijf. Deze verbondenheid kan volgens Manzo (2003,2005, in Scannell en Gifford, 2010) plaatvinden op natuurlijke en onnatuurlijke plaatsen. Wanneer je fysiek verbonden bent met het huis waarin je woont, zal je minder snel vertrekken. Maar ook wanneer je fysiek verbonden bent met het speelveld dat geplaatst is in de wijk, zullen de toekomstplannen van verblijf beïnvloed worden. Volgens De Hart e.a. (2002) kan de kwaliteit van de woonomgeving namelijk van belang zijn voor de verbondenheid van de bewoners met deze omgeving.

Volgens De Hart e.a. (2002) kunnen bijvoorbeeld verloedering (zwerfvuil, hondenpoep, kapotte straatverlichting e.d.) en overlast (geluidsoverlast, criminaliteit, graffiti e.d.) een negatieve impact hebben op de fysieke leefomgeving van de wijk. Stedman (2003, in Scannell en Gifford, 2010) stelt dat deze eigenschappen zorgen voor een negatief beeld van de wijk. De veronderstelde leefbaarheid is negatief, want de omgeving beïnvloedt de wijk negatief. De fysieke aspecten zijn dan van invloed op het beeld dat mensen van de wijk hebben, en dat is van invloed op de verbondenheid van de mensen met de wijk.

2.3 Speelveld

Verschillen in het gebruik van een speelveld in de openbare ruimte kunnen volgens Van Rossum (1999, in Karsten e.a., 2001) gevonden worden in de kwaliteit en de locatie van de speelplekken. De kwaliteit van het speelveld kan volgens Kasten e.a. (2001) gevonden worden in de grootte en de attractiviteit van het speelveld.

Kasten e.a. (2001) stellen namelijk dat wanneer er genoeg ruimte is op de speelplaats, de aantrekkingskracht op verschillende groepen wordt vergroot. Wanneer er een klein speelveld is, zal er uitsluiting ontstaan door de dominante groep voor andere groepen door middel van dominant gedrag (bijv. eigen taal, eigen regels). Daarnaast kan uitsluiting op het gebied van en kwantiteit plaatsvinden (Lofland 1985; Visser 1991; Karsten, 1998a in Karsten, 2001). Ook blijkt de uitstraling van speelvelden belangrijk te zijn. Op ingerichte speellocaties met veel verschillende attractieve speelobjecten zijn bijvoorbeeld gemiddeld meer meisjes te vinden dan op spaarzaam ingerichte, weinig attractieve of verwaarloosde plekken (Karsten e.a., 2001).

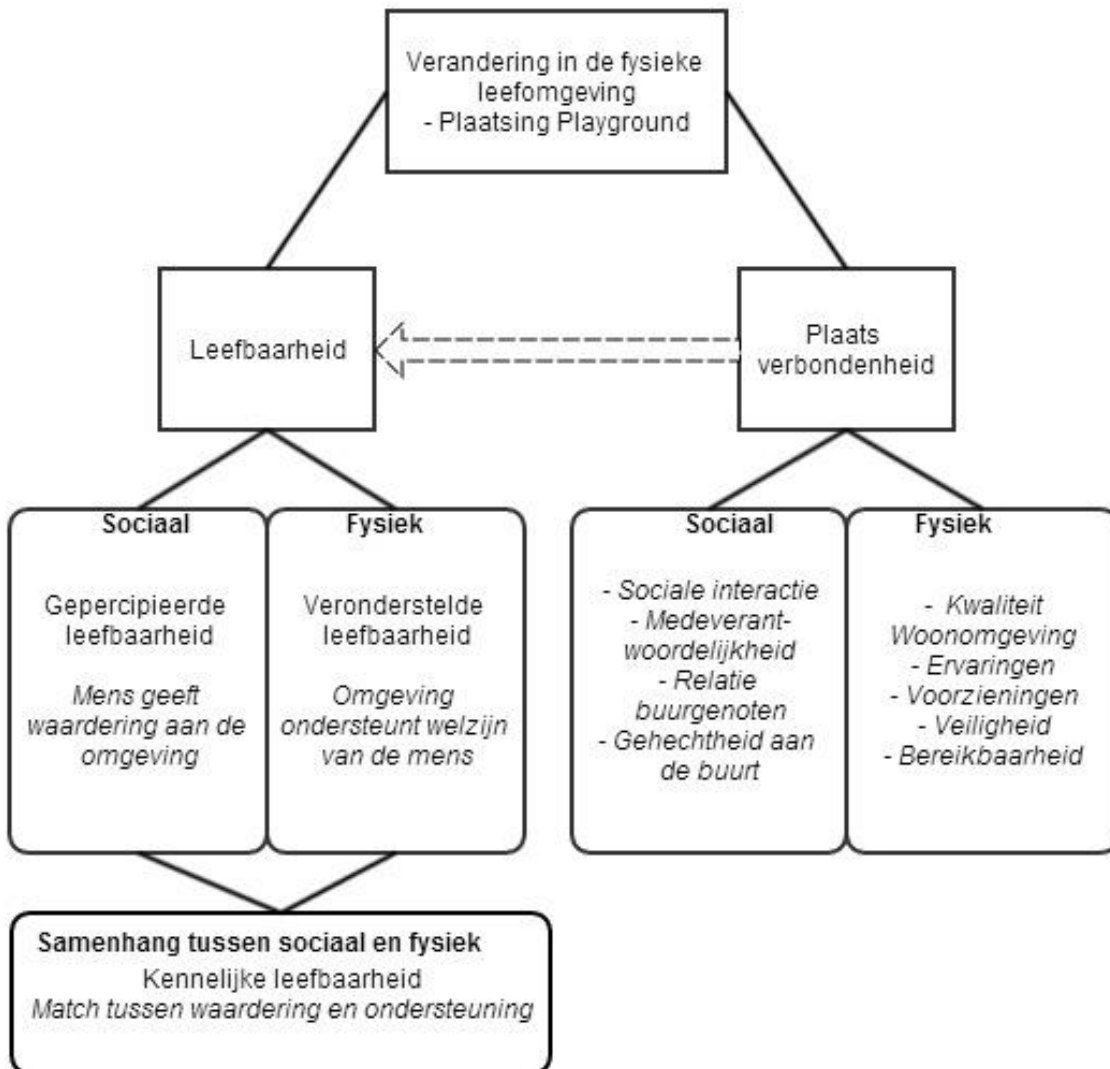
Naast de grootte en de attractiviteit van de openbare speelplek is ook de locatie van de openbare speelplek van belang voor de kwaliteit van de speelplek. Volgens onderzoek van Visser (1991, in Karsten e.a., 2001) zorgen barrières van verkeerswegen voor een onbereikbaarheid van de speelplek voor met name de categorie kinderen onder de 10 jaar. Centrale goed bereikbare plaatsen zorgen voor een toegangspunt voor de kinderen en zorgen er voor een verbetering van de kwaliteit van het speelveld en het gebruik ervan. Deze bereikbaarheid is ook van invloed voor de gehele wijk. Veiligheid/bereikbaarheid is volgens de Hart e.a. (2002) in directe relatie met sociale cohesie en de fysieke leefomgeving. Deze drie componenten zorgen voor leefbaarheid.

Naast de bereikbaarheid van de locatie, moet de locatie ook niet op een afgelegen plaats liggen (Cevaal e.a., 2010; Visser 1991 in Karsten e.a., 2001). Uit onderzoek van Verkerk en Rijpma (1983, uit Karsten e.a., 2001) blijkt dat speelplekken die geïntegreerd in de wijk liggen, meer gebruikers hebben. Een centraal gelegen speelveld leidt tot 'zien en gezien worden', wat daardoor indirect voor extra controle en veiligheid leidt (Cevaal e.a., 2010). De mate van verbondenheid met een speelplek heeft een sterke relatie met de toegankelijkheid van deze speelplaats. Het hebben van een goede speelplaats is van grote waarde voor een woonwijk, maar volgens Cevaal e.a. (2010) gaat kwaliteit boven kwantiteit en kun je beter één multifunctioneel speelveld hebben dan vele speelvelden door de gehele wijk. Eén speelveld, een trekpleister voor de wijk, zorgt voor minder versnippering, doordat dit ene speelveld door de gehele wijk gebruikt moet worden. Hierdoor zal er volgens Cevaal e.a. (2010) sociale interactie ontstaan voor de gehele wijk.

3. Conceptueel model

In het conceptueel model worden de hierboven beschreven concepten en theorieën inzichtelijk in een model weergegeven. In dit onderzoek wordt onderzocht wat de invloed is van de plaatsing van een speelveld op de leefbaarheid van de wijk. Hierbij is het van belang om te kijken naar de verbondenheid van de bewoners van de wijk met het speelveld dat in de desbetreffende wijk is geplaatst. Wanneer de verbondenheid hoog is, zal de positieve invloed van het speelveld op de leefbaarheid van de wijk ook hoog zijn. De gestippelde pijl geeft aan dat in dit onderzoek, naast de invloed van de plaatsing van een speelveld op de leefbaarheid, wordt onderzocht in hoeverre plaats verbondenheid met een speelveld van invloed is op de leefbaarheid.

Figuur 3: Conceptueel model met relevante concepten en theorieën

4. Methodologie

4.1 Enquête

De hoofdvraag van dit onderzoek is gericht op de meningen van de bewoners van een woonwijk waarin een speelveld is geplaatst. Om meningen, karakteristieken en gedragsuitingen te achterhalen van een grote groep mensen is een enquête uitgevoerd (McLafferty, 2010 in Clifford e.a., 2010). Daarnaast is er gekozen voor enquêtes, omdat dit een snelle manier is van het verzamelen van veel data.

Om antwoord te geven op de onderzoeksvraag is een enquête opgesteld. De enquête bestaat uit 12 vragen algemene informatie over de respondent en 14 vragen over de invloed van het speelveld op de leefbaarheid van de bewoners van de wijk. De veronderstelde leefbaarheid is de ondersteuning van de fysieke omgeving aan de mens (Van Dorst, 2005). Door een aanpassing aan de fysieke omgeving, kan deze ondersteuning worden beïnvloed. Plaatsing van een speelveld in de wijk is een fysieke aanpassing aan de omgeving. De positieve of negatieve mate van ondersteuning wordt weergegeven vanuit de waardering die ontstaat uit de mens richting haar omgeving (Van Dorst, 2005). De enquête vragen zijn daarom zo gesteld, dat de waardering van de mens aan haar omgeving kan worden onderzocht. Elke vraag begint daarom met: 'Vanwege de plaatsing van het speelveld in uw wijk...'

De 14 vragen over de invloed die het speelveld heeft op de bewoners van de wijk is opgesteld volgens de Likert schaal. Bij elk van deze 14 vragen zijn vijf keuzemogelijkheden voor de respondent, waarbij de eerste en de laatste keuzemogelijkheid de extreme varianten zijn (Robbinson, 1998). De keuzemogelijkheden waren: helemaal mee oneens, gedeeltelijk mee oneens, niet oneens/niet eens, gedeeltelijk mee eens, helemaal mee eens. McLafferty (2010, in Clifford e.a., 2010) stelt dat, uitgaande van het geven van keuzevrijheid aan de respondent, bij de enquêtevragen vijf keuzemogelijkheden te geven. Dit is handig bij respondenten die geen directe mening hebben over een bepaald onderwerp.

Naast het vragenformulier is er ook een informatieblad toegevoegd aan de enquête. Dit informatieblad bevat algemene informatie over het onderzoek, de vragen, anonimiteit en vertrouwelijkheid. Ook is er aan het eind van de enquête een mogelijkheid om eventuele opmerkingen over de enquête of over het onderzoek te plaatsen. De enquête is te vinden in de bijlage van dit onderzoek.

4.2 Observaties

Om de veronderstelde leefbaarheid te toetsen zijn vanuit de literatuur observatiepunten samengesteld. Deze observatiepunten zijn opgesteld naar de hand van leefbaarheidspeilers van De Hart e.a. (2002). Daarnaast wordt de kwaliteit van het te onderzoeken speelveld geobserveerd. De eisen van de kwaliteit van een speelveld zijn gebaseerd op de literatuur van Kasten e.a. (2001). Om de fysieke omgeving van de wijk en de fysieke objecten van het speelveld te onderzoeken, zijn observaties verricht volgens een vast observatieschema dat is gebaseerd op de gevonden literatuur uit het theoretisch kader. Het observatieschema dat is opgesteld is te vinden in bijlage 1.

4.3 Dataverzameling

De enige criteria die gesteld is aan het invullen van de enquête, is het feit dat de respondent woonachtig dient te zijn in de wijk Nijehaske te Heerenveen. De enquête is huis-aan-huis verstrekt. Hier is voor gekozen, omdat dit de grootste kans was om respondenten te vinden die voldeden aan de juiste criteria. Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de gehele wijk, is er voor gekozen om zoveel mogelijk gespreid over de wijk de enquêtes te verspreiden. Wel is er voor gekozen om rondom het speelveld te beginnen, omdat de bewoners rond het speelveld duidelijk een mening kunnen vormen over het gebruik van het speelveld. De locaties van de respondenten zijn te zien in figuur 4. Het selecteren van de respondenten is verder willekeurig gegaan. Aan diegene die open deed, werd de vraag gesteld. De dataverzameling heeft plaatsgevonden op donderdag 8 mei, zaterdag 10 mei en woensdag 14 mei 2014. Er is voor deze dagen gekozen, omdat op deze data veel kinderen vrij van school hebben. Hierdoor kon het observeren van de speelplek direct in combinatie met het enquêteren plaatsvinden. Daarnaast waren dit de data dat de onderzoeker een mogelijkheid zag om er tijd voor vrij te maken.

Figuur 4: Aantal respondenten in de wijk Nijehaske te Heerenveen per straat weergegeven

4.4 Data-analyse

In totaal zijn er 65 respondenten die de enquête hebben ingevuld. Om de dataset te vergelijken is een onderscheid gemaakt in geslacht. Afgrond is 43% man en 57% vrouw. Daarnaast is er onderscheid gemaakt in de leeftijd. De verdeling over de leeftijdscategorieën is als volgt: 12,3 % is jonger dan 20 jaar, 13,8% is 20-30 jaar, 27,7% is 30-40 jaar, 29,2% is 40-50 jaar en 16,9% is ouder dan 50 jaar. Hierin zijn de groepen <20, 20-30 en 50+ jaar (totaal 28 respondenten) ondervertegenwoordigd in vergelijking met de groepen 30-40 en 40-50 jaar (totaal 37 respondenten). De grote meerderheid van de respondenten (87.7%) was voorafgaand aan de enquête op de hoogte van het Marc Lammers Plaza. Leuk detail is dat maar 53,8% weet wie het persoon Marc Lammers in het echt is. De door de wijk opgestelde doelen zijn bij 29,2% van de respondenten bijgebleven, hoewel 96,9% van de respondenten niet of nauwelijks betrokken is geweest bij de realisatie van het Marc Lammers Plaza.

4.5 Reflectie

Op de enquête was ruimte overgehouden voor eventuele opmerking op de enquête specifiek, dan wel over het onderwerp. Tijdens het enquêteren bleek, dat een aantal respondenten mij er op wees dat de vraag hoe lang men in de wijk woont, ontbrak. Hierdoor zal er in de dataset data zitten van respondenten die minder dan drie jaar lang in de wijk wonen, en daardoor het verschil van voor en na de plaatsing van het speelveld niet hebben kunnen onderscheiden. Echter hebben zij wel een mening over het speelveld en realiseren zij ook de waarde van het speelveld. Daarnaast is er niet achterhaald kunnen worden wie er wel en niet minder dan drie jaar woonachtig zijn, omdat er maar enkele respondenten zijn die dit hebben aangegeven.

Getracht was om de observaties op verschillende momenten tijdens het lopen van de enquêtes te verrichten.

Twee dataverzameldagen waren regenachtig, en daarom is het gebruik toen niet geobserveerd.

Om de respondent genoeg keuzevrijheid te geven in haar antwoorden is gekozen voor de Likert schaal, zoals is beschreven onder het kopje enquête. Tijdens de data-analyse werd echter ontdekt dat vanwege het grote aantal keuzemogelijkheden, en de veelal overeenkomstige mening van de respondent, het lastig was om aan de voorwaarden van een toets te doen. Om aan de voorwaarden te voldoen moeten namelijk de verwachte aantallen per cel voor maximaal 20% van de cellen kleiner zijn dan vijf en voor geen enkele cel kleiner dan één. Om tóch aan de voorwaarden te kunnen voldoen zijn alle variabelen teruggebracht tot drie keuzemogelijkheden.

4.6 Ethische vraagstukken

De enquêtes zijn huis-aan-huis verstrekt. Om de bewoners zo veel mogelijk vrijheid te geven voor het geven van hun mening, is de enquête anoniem afgenomen. Daarnaast is de enquête afgegeven en na een uur weer opgehaald. Hierdoor had de respondent even de tijd om goed na te denken over de antwoorden en kon de begeleidende tekst worden doorgelezen.

De doelgroep van het speelveld is 7-16 jaar. Deze doelgroep is lastig te benaderen, omdat eerst toestemming van de ouders gevraagd dient te worden. Hierbij was er regelmatig sprake dat de ouder het initiatief nam en het formulier zelf invulde. Een enkele keer werd toestemming verleent tot het invullen van het enquêteformulier door een persoon die behoorde tot de doelgroep van het speelveld. Vaak werd het formulier dan wel alsnog gezamenlijk met de ouder ingevuld.

4.7 Case study

4.7.1 Het Marc Lammers Plaza

Om informatie te verkrijgen over deze case is een telefonisch interview afgenomen met M. Hofman, medewerker bij het bedrijf Yalp. Naar de hand van enkele vragen is meer informatie verkregen over het doel van Yalp, het doel van het Marc Lammers Plaza voor de gemeente en de ontwikkelingen van het realisatieproces in de wijk Nijehaske te Heerenveen.

Het te onderzoeken project van Yalp is het Marc Lammers Plaza, gelegen in de wijk Nijehaske te Heerenveen. De exacte locatie van het speelveld is te vinden in figuur 14 in bijlage 3. Hierin is eveneens algemene informatie over de wijk Nijehaske en de bevolkingsgegevens van de wijk Nijehaske en de stad Heerenveen te vinden.

Het Marc Lammers Plaza is een interactief speelveld dat ontworpen is door het bedrijf Yalp. Yalp is een organisatie die door middel van het ontwerpen en plaatsen van speeltoestellen de mensen probeert uit te dagen en te inspireren om te spelen, om zo spelen en bewegen weer leuk te maken (Yalp.nl, 2011). Door innovatieve ontwerpen probeert het bedrijf Yalp mensen te inspireren. Het interactieve speelveld is een kleurrijk en multifunctioneel sportveld waarbij de traditionele doeltjes zijn vervangen door interactieve panelen zoals te zien is in figuur 5 en 6 (Projectvoorstel Marc Lammers Plaza in Nijehaske, 2011). Het speelveld is centraal gelegen in de wijk en schept een attractief beeld door de felle en vrolijke kleuren. Het speelveld biedt een grote diversiteit aan speelmogelijkheden door de interactieve spellen die aangezet worden en fungeren met de panelen. Daarnaast zorgt volgens M. Hofman (Medewerker Yalp) het interactieve sportveld voor meer dynamiek in het spel, waardoor beweging noodzakelijk blijft:

“Er is geen mogelijkheid om voor één goal te hangen, omdat door de vier interactieve panelen, jou doel zich telkens op een andere positie van het veld bevindt. Daarnaast zorgen de schuine hoeken er voor dat de bal blijft rollen, en niet in een hoekje blijft liggen, hierdoor zul je altijd in beweging moeten blijven.” (M. Hofman, medewerker Yalp, 2014)

De wijk Nijehaske heeft een bidbook opgesteld om te pleiten voor plaatsing van een Marc Lammers Plaza in de wijk, wat reeds drie jaar terug ook is gebeurd. De wijk Nijehaske speelt in op de effecten van de plaatsing van een speelveld door de opgestelde doelen door de wijkvereniging. Zij stellen namelijk als doelen op, dat er bij de plaatsing van een Marc Lammers Plaza:

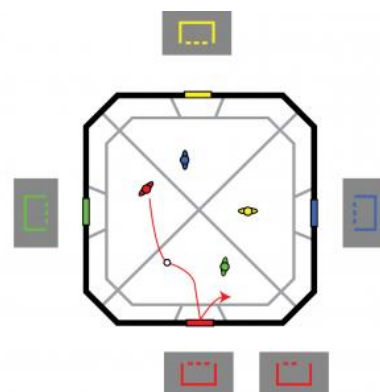
- 1) Sociale cohesie tussen wijkbewoners wordt vergroot
- 2) Verbetering van de leefomgeving wordt gerealiseerd
- 3) de integratie van wijkbewoners wordt bevorderd

In dit onderzoek wordt onderzocht wat de effecten zijn van de plaatsing van het speelveld en zal er op deze opgestelde doelen worden gereflecteerd.

Figuur 5: Het Marc Lammers Plaza te Heerenveen (bron: R. Kleine)

Figuur 6: Schematisch bovenaanzicht Marc Lammers Plaza (bron: Yalp.nl)

5. Resultaten en discussie

5.1 Fysiek

5.1.1 Omgeving

Om een beeld te krijgen van veronderstelde leefbaarheid van de wijk is er een observatie gedaan met punten die opgesteld zijn naar de hand van de literatuur. Het ingevulde observatieschema is te vinden in bijlage 1. De veronderstelde leefbaarheid is de mate van ondersteuning van de omgeving naar de mens. Een aanpassing aan de omgeving, het plaatsen van een speelveld, heeft een negatief of positief gevolg voor de mens (Van Dorst, 2005). Volgens Karsten e.a. (2001) is de grootte, attractiviteit en locatie van een speelplek van belang voor de kwaliteit van het speelveld. Het speelveld bevat interactieve panelen en een felgekleurde ondergrond. Daarnaast bevat het speelveld een groot aanbod aan spellen voor afwisselende en uitdagende speelmogelijkheden. De grootte van het speelveld is voor groepen tot maximaal 15 personen. Echter is het gemakkelijk om af te wisselen nadat een spel gestopt is. Naast de grootte en attractiviteit van het speelveld is de locatie van het speelveld van invloed op de kwaliteit (Karsten e.a., 2001). Doordat het Marc Lammers Plaza gelegen is naast een school op een groot grasveld midden in de wijk, is het speelveld gelokaliseerd op een open plaats. Dit zorgt voor minder onveiligheid doordat een open plaats zorgt voor controle, doordat het hier zien en gezien worden is (Karsten e.a., 2001). Het aanbod aan speelvelden in een wijk is van invloed op het gebruik van één speelveld in deze wijk (Cevaal e.a., 2010; Visser 1991 in Karsten e.a., 2001). Eén kwalitatief hoog speelveld geeft meer verbondenheid voor de gehele wijk dan een versnippering van speelvelden door de wijk. Een groot aanbod aan speelmogelijkheden zorgt voor andere opties. Zoals in figuur 7 is te zien is de omgeving waarin het speelveld is gelokaliseerd, een omgeving met veel andere speelplekken. Dit wordt ook teruggezien in de reacties op de enquête:

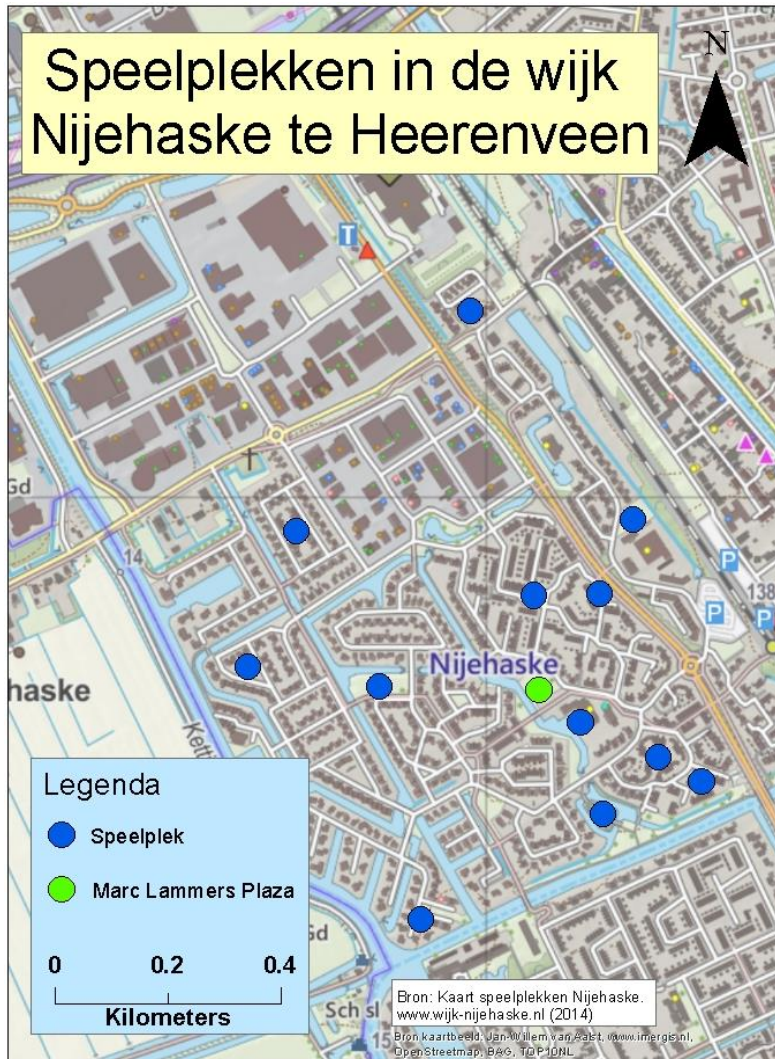
Enkele voorbeelden:

*“Leuk om anderen op te zien – wordt veel en positief gebruik gemaakt. Onze kinderen te klein en **veel andere opties dichterbij**”*

*“Voor de kinderen is ‘t ‘n erg leuk speelveld. Het is een **aanvulling op het aanbod**”*

*“Leuk speelveld, maar de **keus valt al gauw op de speeltuin voor de deur**”*

Figuur 7: Speelplekken in de wijk Nijehaske te Heerenveen

5.1.1 Gebruik

Als het speelveld door een persoon zelf niet gebruikt wordt zal er door dit persoon minder waarde worden gehecht aan het speelveld. Wel wordt er dan waarde gehecht aan het feit dat het speelveld gebruikt kan worden door andere bewoners van de wijk. Deze conclusie wordt onderbouwd door verschillende aanvullende opmerkingen die gegeven zijn aan het eind van de enquête, naar de hand van de ervaringen met het speelveld:

Enkele voorbeelden

- 1) *"Als ik langs het veldje fiets, en er zijn kinderen/volwassenen aan het spelen, ziet dat er heel gezellig uit!"*
- 2) *"Ik vind het mooi dat het veldje er is voor de kinderen en moedig het zeker aan, verder krijg ik er weinig van mee, woon te ver weg om er iets van mee te krijgen, fiets er wel eens langs"*
- 3) *"Heb weinig van doen met het speelveld, maar zie wel dat de jeugd er vaak gebruik van maakt"*

Volgens Scannell en Gifford (2010) kan verbondenheid met een speelveld ontstaan wanneer er waarde wordt toegekend aan het speelveld. Deze waarde wordt toegekend door middel van gedeelde ervaringen met- en/of

persoonlijke herinneringen aan het speelveld. Wanneer je het speelveld niet gebruikt, zal je automatisch minder waarde toekennen, en zal de verbondenheid lager zijn. Om te onderzoeken in hoeverre het speelveld van invloed is op de leefbaarheid van de wijk, wordt gekeken naar het gebruik en de verbondenheid met het speelveld. Door verbondenheid wordt namelijk meer waardering gegeven aan de fysieke leefomgeving, waardoor de gepercipieerde leefbaarheid verbeterd (van Dorst, 2005). Hieronder wordt een indicatie van de steekproef gegeven op basis van het gebruik van het speelveld en de leeftijdsgroep van de respondenten.

Figuur 8: Tabel met het gebruik van het speelveld vergeleken per leeftijdsgroep in aantal respondenten en tussen haken het procentueel aantal respondenten.

Het gebruik van het speelveld wordt vergeleken met de variabele leeftijdsgroep		Gebruik van het speelveld				
		Nooit	Soms	Wekelijks	Dagelijks	Totaal
Leeftijdsgroep	<20 jaar	3 (37,5)	3 (37,5)	2 (25)	0 (0)	8
	20-30 jaar	7 (78)	2 (22)	0 (0)	0 (0)	9
	30-40 jaar	12 (67)	4 (22)	2 (11)	0 (0)	18
	40-50 jaar	10 (53)	8 (42)	1 (5)	0 (0)	19
	50+ jaar	7 (64)	2 (18)	1 (9)	1 (9)	11
	Totaal	39 (60)	19 (29)	6 (9)	1 (2)	65

Gemiddeld genomen maken de meeste respondenten (60%) uit de steekproef geen gebruik van het speelveld. Deze 60% van de respondenten zullen dus minder verbonden zijn met het speelveld. Ook geeft per leeftijdsgroep de kolom “nooit” de hoogste procentuele aantallen per cel weer. De leeftijdsgroepen <20 jaar en 40-50 jaar maken vergeleken met de andere leeftijdsgroepen meer gebruik van het speelveld. De leeftijdsgroep <20 jaar kan verklaard worden uit het feit dat de respondenten vallen onder de doelgroep van het speelveld en in de leeftijdscategorie verkeren dat men buiten speelt. Volgens Hilhorst (2010) heeft het hebben van een zoon/dochter dat gebruik maakt van het speelveld invloed op het gebruik van de ouders ervan. Dit komt doordat ouders samen met hun kinderen op het speelveld spelen. De leeftijdsgroep 40-50 jaar heeft uitgaande van de gemiddelde leeftijd van de moeder bij de geboorte van het eerste kind (29,4 jaar in 2012) de meeste kans dat een van de kinderen valt onder de doelgroep van het speelveld (7-16 jaar), die volgens het bidboek van de wijk Nijehaske is opgesteld (CBS, 2014; wijkvereniging-nijehaske.nl, 2011). Om te onderzoeken of er een verband bestaat tussen het hebben van een zoon/dochter die gebruik maakt van het speelveld, en het eigen gebruik van het speelveld van de leeftijdsgroep 40-50 jaar is een Chi-Kwadraattoets uitgevoerd. Hiervoor is gekozen, omdat er met de Chi-Kwadraattoets een verband kan worden aangetoond tussen twee nominale variabelen. Om aan de voorwaarden van de toets te kunnen voldoen, zijn de categorieën “soms/wekelijks/dagelijks” samengevoegd tot de categorie “maakt gebruik van”. Om de sterkte van het verband aan te tonen is de associatiemaat Cramer’s V uitgevoerd, omdat er sprake is van twee nominale variabelen na samenvoeging van de categorieën. Als hypothese van de toets kan gesteld worden dat er geen verband bestaat tussen het hebben van een zoon/dochter die gebruik maakt van het speelveld en het eigen gebruik van het speelveld.

Figuur 9: Resultaten uit de Chi-kwadraat toets en de associatiemaat Cramer's V.

Verband tussen de variabelen "het hebben van een zoon/dochter die gebruik maakt van het speelveld" en "het eigen gebruik van het speelveld"	Gebruikte toets	Uitkomst
Onafhankelijkheidstoets	Pearson Chi-square, Asymp.Sig(2-sided)	0,004
Associatiemaat	Cramer's V	0,394

Uitgaande van het standaard significantieniveau van 0,05% kan worden geconcludeerd dat de nulhypothese verworpen kan worden en dat er in de steekproef, net als Hilhorst (2010) aangeeft, een verband bestaat tussen het hebben van een zoon/dochter die gebruik maakt van het speelveld en het eigen gebruik van het speelveld. De sterkte van het verband is volgens de associatiemaat Cramer's V een zwak verband (Norusis, 2010).

5.2 Sociaal

5.2.1 Verbondenheid

Om een indicatie te geven in hoeverre de steekproef verbonden is met het speelveld is een enquête uitgevoerd. De relevante vragen die betrekking hebben op de verbondenheid met het speelveld zijn hieronder weergegeven in figuur 10.

Figuur 10: Relevante enquêtevragen die betrekking hebben op de verbondenheid met het speelveld

<i>Door de plaatsing van het speelveld in de wijk...</i>					
Variabele	--	-	0	+	++
Spreek ik mijn burens vaker	<u>43.1</u>	6.2	21.5	10.8	3.1
Voel ik mij meer gehecht aan de wijk	<u>38.5</u>	6.2	32.3	7.7	3.1
Voel ik mij meer thuis in de wijk	<u>38.5</u>	6.2	27.7	9.2	4.6
Voel ik mij veiliger in de wijk	<u>43.1</u>	3.1	35.4	1.5	4.6
Zal ik minder snel verhuizen	<u>40.0</u>	4.6	33.8	6.2	3.1
Is de integratie tussen wijkbewoners toegenomen	16.9	4.6	<u>50.8</u>	12.3	3.1

Voor de gehele steekproef geldt dat de verbondenheid met het speelveld laag is, want op alle enquêtevragen is gemiddeld negatief geantwoord. Zoals in figuur 8 te zien is, wordt het speelveld door 60% van de respondenten nooit gebruikt. Dit komt door de fysieke omgeving van het speelveld en de leeftijd van de steekproef. Doordat de meerderheid geen gebruik maakt van het speelveld zal de verbondenheid ook lager zijn, en daarom zijn de vragen in figuur 10 negatief beantwoord. Toch maakt 40% van de respondenten wél gebruik van het speelveld. Om te onderzoeken of er een relatie bestaat tussen het gebruik van het speelveld en de verbondenheid met het speelveld, zal gekeken worden naar de relatie tussen de variabele “gebruik van het speelveld” en de variabelen “Spreek ik mijn burens vaker”, “Meer gehecht aan de wijk”, “Meer thuis voelen in de wijk”, “Medeverantwoordelijk voor speelveld”, “Veiliger in de wijk” en “Minder snel verhuizen”. Deze relaties zullen bekeken worden door middel van een Chi-Kwadrat toets. Volgens de voorwaarden van de toets moeten de verwachte aantallen per cel voor maximaal 20% van de cellen kleiner zijn dan vijf en voor geen enkele cel kleiner dan één. Om aan de voorwaarden van de toets te kunnen voldoen, zijn in de variabele “zelf gebruik van speelveld” de keuzemogelijkheden soms, wekelijks en dagelijks samengevoegd tot de categorie: ‘Ik maak gebruik’. Daarnaast zijn voor de andere variabele de twee uiterste antwoorden samengevoegd, zodat je drie antwoorden krijgt, namelijk negatief (-/-), neutraal (0) en positief (+/++). Om de sterkte van het gevonden verband aan te geven wordt de Gamma gebruikt.

Figuur 11: De uitkomst van de Chi-kwadrat toets en de Gamma:

	..Vanwege de plaatsing van het speelveld in uw wijk...					
Variabele	Spreek ik mijn burens vaker	Ben ik meer gehecht aan de wijk	Voel ik mij meer thuis in de wijk	Voel ik mij medeverantwoordelijk voor het speelveld	Voel ik mij veiliger in de wijk*	Zal ik minder snel verhuizen uit de wijk*
Onafhankelijkheidstoets: Pearson Chi-square, Asymp.Sig(2-sided)	0,039	0,015	0,014	0,031	X	X
Associatiemaat: Gamma	0,463	0,593	0,600	0,437	X	X

**De uitkomsten bij de variabelen “Voel ik mij veiliger in de wijk” en “Zal ik minder snel verhuizen uit de wijk” konden niet worden meegenomen, omdat zij niet voldeden aan de gestelde voorwaarden van de Chi-Kwadrat toet. De beide variabelen hadden meer dan 20% van de verwachte waarden onder de 5.*

De nulhypothese stelt dat er geen verband is tussen de variabele “Gebruik van het speelveld” en de overige variabelen. Uitgaande van het standaard significantieniveau van 0,05% kan worden geconcludeerd dat met een significantie van 0.039, 0.015, 0.014 en 0.031% de nulhypothese verworpen kan worden voor deze variabelen en dat er in deze steekproef wel verbanden zijn. De waarden van de Gamma van deze verbanden vallen tussen de waarden van 0.4 - 0.7 en dat wil zeggen dat het verband ‘sterk’ is (Norusis, 2010). Dit wil zeggen dat de plaatsing van een speelveld, voor de gebruikers van het speelveld, een toegevoegde waarde hebben ten opzichte van het contact met de burens, de gehechtheid aan de wijk, het thuisgevoel in de wijk en het gevoel medeverantwoordelijk te zijn. De aanleg van het speelveld, zorgt dus voor de gebruikers van het speelveld voor een toenemende sociale cohesie. Volgens De Hart e.a. (2002) ontstaat sociale cohesie namelijk door een betere relatie met buurtgenoten, een toenemend thuisgevoel en een hogere gehechtheid aan de buurt. Doordat 60% van de respondenten nooit

gebruik maakt van het speelveld, is de gemiddelde verbondenheid met het speelveld laag, maar áls er gebruik van wordt gemaakt, is er ook verbondenheid met het speelveld.

5.2.2 Leefbaarheid

In dit onderzoek wordt gekeken wat de invloed van een speelveld is op de leefbaarheid van de wijk. De plaatsing van een speelveld is een aanpassing aan de fysieke kwaliteit van de woonomgeving. Deze aanpassing is een aanpassing aan de veronderstelde leefbaarheid (Van Dorst, 2005). De waardering van de aanpassing aan de veronderstelde leefbaarheid zal blijken uit de resultaten uit deze vraag, en dus zal blijken of de gepercipieerde leefbaarheid door plaatsing van een speelveld positief of negatief wordt beïnvloed. De gepercipieerde leefbaarheid is namelijk de mate van waardering aan de omgeving (Van Dorst, 2005).

In figuur 12 vindt u een overzicht van de resultaten per enquêtevraag:

Figuur 12: Enquêteresultaten. De resultaten zijn weergegeven in procenten.

Variabele	--	-	0	+	++
Speelveld is een aanwinst voor de wijk	4.6	0.0	12.3	27.7	<u>52.3</u>
Speelveld is een belangrijk onderdeel van de wijk	4.6	4.6	35.4	<u>40.0</u>	12.3
Leefomgeving is verbeterd na de aanleg van het speelveld	16.9	9.2	24.6	<u>26.2</u>	13.8
Er wordt meer buiten gespeeld sinds de aanleg	4.6	0.0	30.8	<u>35.4</u>	18.5

Hoewel het speelveld door 60% van de respondenten niet wordt gebruikt, is het speelveld volgens de enquêteresultaten in figuur 12 van positieve invloed op de leefomgeving, een aanwinst voor de wijk, een belangrijk onderdeel van de wijk en wordt er meer buiten gespeeld vanwege de aanleg.

Door aanleg van een speelveld wordt volgens de respondenten gemiddeld de leefomgeving verbeterd. De kwaliteit van de leefomgeving is volgens De Hart e.a. (2002) van invloed op de verbondenheid met de omgeving. Deze verbondenheid zorgt volgens Scannell en Gifford (2010) voor sociale binding. Dat wilt zeggen dat de mens door middel van sociale binding een toenemende verantwoordelijkheid toont voor het onderhoud van deze omgeving (Breedveld e.a., 2009; De Hart e.a., 2002). De verbondenheid met een speelveld draagt dus bij aan een toenemende verantwoordelijkheid in de wijk.

Het speelveld is een aanpassing aan de veronderstelde leefbaarheid en geeft ondersteuning aan de mens. Wanneer deze ondersteuning juist is, zal de mens het speelveld waarderen. Volgens de resultaten is de waardering hoog, doordat de mens het speelveld ziet als een aanwinst voor de wijk, als een verbetering voor de leefomgeving en als een belangrijk onderdeel beschouwt. De mens waardeert het speelveld en dat wilt zeggen dat de gepercipieerde leefbaarheid hoog is (Van Dorst, 2005).

6. Conclusie

De veronderstelde leefbaarheid is de mate van ondersteuning van de omgeving aan de mens. Door het plaatsen van een speelveld, wordt de leefomgeving veranderd. Hierdoor verandert de ondersteuning van de omgeving naar de mens (Van Dorst, 2005). De invloed van een verandering hangt samen met de huidige staat van de leefomgeving waarin deze verandering gaat plaatsvinden. Volgens Cevaal e.a. (2010) heeft de verbondenheid met het speelveld voor de gehele wijk te maken met het aantal speelvelden dat in de wijk wordt aangeboden. Eén kwalitatief hoog speelveld geeft meer verbondenheid met het speelveld meer mensen in de wijk. Het Marc Lammers Plaza is een kwalitatief goed speelveld (Karsten e.a., 2001). Echter bij een versnippering van speelvelden door de wijk, zoals in Nijehaske het geval is, zullen gebruikers eerder kiezen voor een speelveld dat dichterbij gelegen is.

Zestig procent van de respondenten gebruikt het speelveld niet, maar de overige veertig procent maakt wel gebruik van het speelveld. Wanneer men gebruik maakt van het speelveld raakt men verbonden met het speelveld (De Hart e.a., 2002). Gemiddeld zorgt het speelveld namelijk voor beter contact met burens en voor een vergroting van het thuisgevoel in- en gehechtheid aan de wijk (Scannell en Gifford, 2010). De gepercipieerde leefbaarheid, de waarde die wordt toegekend aan de fysieke leefomgeving, is hoog voor de gebruikers van het speelveld.

Zestig procent van de respondenten maakt geen gebruik van het speelveld, hierdoor is de gemiddelde verbondenheid met het speelveld voor de gehele wijk laag, doordat niet-gebruikers minder verbondenheid hebben doordat ze minder gedeelde ervaringen en persoonlijke herinneringen aan het speelveld hebben (Scannell en Gifford, 2010). Toch wordt het Marc Lammers Plaza ook door de niet-gebruikers gewaardeerd. Gemiddeld gezien vindt men namelijk dat het speelveld een aanwinst is voor de wijk, een belangrijk onderdeel is van de wijk en dat de leefomgeving na plaatsing van het speelveld is verbeterd. Men ziet dat het speelveld een aantrekkelijk en leuk speelveld is voor anderen, maar de locatie en het aanbod van andere speelvelden zorgt er voor dat men niet op dit speelveld speelt. Daarnaast zijn er respondenten die niet onder de doelgroep van het speelveld vallen en daarnaast ook geen kinderen hebben die hier onder vallen.

De fysieke leefomgeving geeft ondersteuning aan de mens, en de mens waardeert deze ondersteuning van de fysieke leefomgeving. Hierdoor kan gesteld worden dat de kennelijke leefbaarheid, de match tussen de veronderstelde- en gepercipieerde leefbaarheid, hoog is. Het speelveld is een aanwinst voor de wijk en voor de gebruikers sterk van waarde. Daarnaast kunnen ook de niet-gebruikers het speelveld waarderen.

Literatuurlijst

- Almerevandaag, 2012. *Almerevandaag*. [Online] Beschikbaar op: <http://www.almerevandaag.nl/almere/article18875873.ece> [Bekeken op 11 Juni 2014].
- Bode, A., 2012. *De playground georganiseerd, een kwalitatief onderzoek naar samenwerking in netwerken rondom Richard Krajicek Playgrounds*, Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Centraal Bureau voor de Statistiek, 2014. *Geboorte naar diverse kenmerken. Gemiddelde leeftijd van moeder bij 1^e kind*. Den Haag/Heerlen
- Cevaal, A. et al., 2010. *Sport terug in de wijk: een studie naar de potentie van sporten in de openbare ruimte*, 's Hertogenbosch: Mulier instituut.
- Cowie, L., 2013. *Nieuwsblad*. [Online] Beschikbaar op: http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=DMF20130906_00728865 [Bekeken op 11 Juni 2014].
- Dorst, van M. J., 2005. *Een duurzaam leefbare woonomgeving, fysieke voorwaarden voor privacyregulering*, Delft: Eburon.
- Gemeente Heerenveen, 2010-2014. *Collegeprogramma*, Heerenveen: Gemeente.
- Hart, de J., Knol, F., de Maas, C. & Roes, T., 2002. *Zekere banden; Sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid*, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Hidalgo, M. C. & Hernández, B., 2001. Place attachment: conceptual and empirical questions. *Journal of Environmental Psychology*, Volume 21, pp. 273-281.
- Hilhorst, R., 2010. *Cruyff Courts: een onderzoek naar het ontstaan van interactierituelen, interactie-uitkomsten en indirecte gevolgen van Cruyff Courts*, Tilburg: Faculteit Sociale Wetenschappen.
- Karsten, L., Kuiper, E. & Reubsæet, H., 2001. *Van de straat? De relatie jeugd en openbare ruimte verkend*. Nijmegen: Bureau Infobever.
- Leidelmeijer, K. & van Kamp, I., 2003. *RIVM rapport 63090002/2003: Kwaliteit van de Leefomgeving en Leefbaarheid*, Amsterdam/Bilthoven: VROM-DGM-LMV.
- Manzo, L., 2005. For better or worse: exploring multiple dimensions of place meaning. *Journal of Environmental Psychology*, Volume 25, pp. 67-86.
- Norusis, M., 2010. *PASW Statistics 18 Guide to Data Analysis*. 18 ed. Chicago: SPSS Inc..
- Pacione, M., 1990. Urban liveability: A Review. *Urban Geography*, 11(1), pp. 1-30.
- Relph, E. C., 1976. *Place and Placelessness*. London: Pion.

Rensen, J., 2004. *pvdahilversum*. [Online] Beschikbaar op: <http://www.pvdahilversum.nl/?p=1753> [Bekeken op 11 Juni 2014].

Robbinson, G., 1998. *Methods and Techniques in Human Geography*. New York: Wiley.

Sapsford, R. & Jupp, V., 2006. *Data collection and analysis*. 2nd ed. London: Sage publications.

Scannell, L. & Gifford, R., 2010. Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of Environmental Psychology*, Volume 30, pp. 1-10.

Shafer, C., Lee, B. & Turner, S., 2000. A tale of three greenway trails: User perceptions related to quality of life. *Landscape and Urban Planning*, 49(3-4), pp. 163-178.

Vries, de S. et al., 2005. *Kinderen in prioriteitswijken: lichamelijke (in)activiteit en overgewicht*, Leiden: TNO Kwaliteit van Leven.

Wijkvereniging-Nijehaske, 2011. *Wijk Nijehaske*. [Online] Beschikbaar op: http://www.wijk-nijehaske.nl/images/Content/Documents/Marc_Lammers_Plaza_Nijehaske_-_project_voorstel_v3.pdf [Bekeken op 7 May 2014].

Yalp, 2011. *Yalp.nl*. [Online] Beschikbaar op: <http://www.yalp.nl/> [Bekeken op 7 Mei 2014].

Yalp, 2012. *Yalp*. [Online] Beschikbaar op: <http://perssupport.nl/apssite/permalink/62744> [Bekeken op 11 Mei 2014].

Bijlagen

Bijlage 1: Observatieschema

Zaterdag 10 mei: 12 uur - 16 uur

Observatiepunten speelveld YALP in de wijk Nijsehaske in Heerenveen

Bezoekers

1) Wat is de leeftijdscategorie van de bezoekers van het speelveld?

0-5 jaar 5-10 jaar 10-15 jaar 15-20 jaar 20+ jaar
neel toegankelijk
kunnen er minder
in komen

2) Komen er voornamelijk jongens of meisjes af op het speelveld?

Gemengd, jongens en meisjes

3) Staan er ook ouders rond het speelveld/ Trekt het speelveld ook andere leeftijdscategoriën aan dan jongeren?

Geen ouders rond het speelveld
↳ Leeftijdscategorie? => geen ouders nodig voor begeleiding

4) Wat is de afkomst van de bezoekers van het speelveld?

Nederlands

5) Hoeveel gebruikers zijn er op het speelveld?

Telkens 4/5 mensen => 2 verschillende groepjes deze middag

Gebruik

6) Wat doen de gebruikers op het speelveld? hangen/hockeyen => socialtreen met elkaar

7) Wat doen andere bewoners rond het speelveld

Lopen langs => geen interactie => alleen warmer bekenden => hai!

8) Zijn er andere bewoners rond het speelveld aanwezig?

Aanwezig ja, langskijkers of spelende jeugd op schoolplein

9) Wordt er ook gespeeld naast het speelveld?

Ja, schoolplein => balletje trappen tegen muurtje

10) Is er sprake van samenspel tussen de spelers

Ja, gaat in harmonie

Kwaliteit speelveld

11) Diversiteit aan speelmogelijkheden Diversiteit hoog => verschillende interactieve spellen mogelijk.
Veel fantasie => veel mogelijkheden.

12) Voldoende ruimte

Ruimte voor kleine groep, 5-10 mensen max.

13) Veiligheid speeltoestellen

Geen gevaar, wel kleine kinderen kunnen er niet in komen, geen ingang => gesloten & heek => inklimmen

14) Attractiviteit van het speelveld

Levendige uitstraling, felte kleuren, verlicht

Leefomgeving

15) Verloedering (zwerfvuil, hondenpoep, kapotte verlichting)

Geen

16) Voorzieningen

=> geen winkels/supermarkt wel basisschool Typische woonwijk
speelvoorzieningen => hoog! Veel speeltuig aanwezig, veel grasveldjes
Ruimte. Dit speelveld aanvulling op aanbod, geen verrijking zoals in stad waar er niets was

17) Soort wijk (huizen) - nieuwbouw → veel speelgelegenheid
rijshuizen en vrijstaand.
→ diversiteit hoog → kleine en grote huizen
nieuw en ouderw.

18) Sporen van jongeren (graffiti, drankblikjes) Enkele flessen bij de school / penten.
geen graffiti

19) Veiligheid (verkeer etc.)

Rand speelveld op afstand fietspad. Waarmee dus auto's
rijden zacht. Geen grote weg, toegankelijk → niet afgelegen
open ruimte.
→ geen verlichting

Bijlage 2: Enquête

Algemene informatie met betrekking tot deze enquête

In de enquête die u is overhandigd staan enkele vragen over uw wijk, en met name over het interactieve speelveld (Het Marc Lammers Plaza) dat in uw wijk geplaatst is. Het speelveld wordt geplaatst voor de jeugd van de wijk, zodat zij in een actieve en uitdagende omgeving tot beweging worden gestimuleerd. Het onderzoek dat ik verricht gaat over de invloed die het speelveld heeft op de leefbaarheid van de wijk Nijhaske. Ik zal gaan kijken in hoeverre er een verandering heeft plaatsgevonden sinds het speelveld is gevestigd in de wijk, en hieruit zal ik concluderen wat de invloed is geweest van het speelveld op de leefbaarheid van de wijk.

Met andere woorden: *In hoeverre beïnvloed een openbaar speelveld de leefbaarheid in een wijk?*

Dit onderzoek is een afstudeeronderzoek voor de studie Sociale Geografie en Planologie aan de Rijksuniversiteit van Groningen.

Belangrijk om te vermelden, is dat de enquête volledig anoniem zal zijn en dat de gegevens vertrouwelijk worden behandeld. De gegevens worden gebruikt als resultaten in mijn afstudeeronderzoek, en zullen daar ook in worden gepubliceerd. Mocht u er belang bij hebben om op de hoogte te blijven van de resultaten van het onderzoek kunt u onderaan deze enquête uw emailadres vermelden.

Ik dank u alvast hartelijk voor uw bijdrage aan dit onderzoek.

Algemene informatie onderzoeker

Naam: R. Kleine
Studie: Sociale Geografie en Planologie (derdejaars)
Universiteit: Rijksuniversiteit Groningen
Emailadres: r.j.kleine@student.rug.nl
Begeleider: G. Van Campenhout, MSc

De enquêtevragen

De vragenlijst bestaat uit 26 korte vragen

Algemene informatie

1. Ben u een man of een vrouw?
 - a. Man
 - b. Vrouw

2. In welke straat woont u?
.....

3. Wat is uw huidige leeftijd?
 - a. <20 jaar
 - b. 20-30 jaar
 - c. 30-40 jaar
 - d. 40-50 jaar
 - e. 50+ jaar

4. Wat is de hoogste opleiding die u heeft behaald? Of, welke opleiding volgt u momenteel?
 - a. Geen/lager onderwijs/basisonderwijs/speciaal onderwijs
 - b. LBO/VBO/VMBO basis- of kaderberoepsgerichte leerweg
 - c. MAVO/VMBO theoretische of gemengde leerweg
 - d. HAVO/MMS/HBS/VWO
 - e. MBO
 - f. HBO
 - g. Universiteit
 - h. Anders

5. Uit welk land bent u afkomstig? (Geboren en getogen)
 - a. Nederland
 - b. Marokko
 - c. Suriname/Aruba/Nederlandse antillen
 - d. Turkije
 - e. Ander westers land (bijvoorbeeld Frankrijk)
 - f. Ander niet-westers land (bijvoorbeeld Irak)

6. Heeft u thuiswonende kinderen?
 - a. Ja
 - b. Nee

Er zullen nu enkele vragen volgen over het Marc Lammers Plaza, het interactieve speelveld

7. Was u op de hoogte van de aanwezigheid van een interactief speelveld voor afgifte van deze enquête?
- a. Ja
 - b. Nee
8. Weet u wie Marc Lammers is?
- a. Ja
 - b. Nee
9. Hoe vaak maakt u gebruik van het interactieve speelveld? (bijvoorbeeld om te kijken of om zelf op te spelen)?
- a. Nooit
 - b. Soms
 - c. Wekelijks
 - d. Dagelijks
10. Heeft u een zoon of dochter die regelmatig gebruik maakt van het YALP speelveld?
- a. Ja
 - b. Nee
 - c. niet van toepassing
11. In welke mate bent u betrokken geweest bij het project van het interactieve speelveld?
- a. Intensief
 - b. Redelijk intensief
 - c. Niet of nauwelijks
12. Bent u op de hoogte van de door de wijk opgestelde doelen van het interactieve speelveld?
- a. Ja
 - b. Nee

Bij de volgende vragen dient er bij elke vraag een hokje aangekruist te worden

--	= Helemaal mee oneens
-	= Gedeeltelijk mee oneens
0	= Niet mee eens/Niet mee oneens
+	= Gedeeltelijk mee eens
++	= Helemaal mee eens
Nvt.	= Niet van toepassing

13. Vanwege de plaatsing van het interactieve speelveld in uw wijk:

	--	-	0	+	++	Nvt.
13 Spreek ik mijn burens vaker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14 Voel ik mij meer thuis in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15 Voel ik mij meer gehecht aan aan de wijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16 Voel ik mij veiliger in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17 Ervaar ik overlast van hangjongeren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18 Zal ik minder snel verhuizen uit de wijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19 Is de leefomgeving verbeterd	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20 Is de integratie tussen wijkbewoners toegenomen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21 Ervaar ik geluidsoverlast	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	--	-	0	+	++	Nvt.
22 Het veldje is een aanwinst voor de buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
23 Door de aanleg van het speelveld wordt er meer buitengespeeld	☐	☐	☐	☐	☐	☐
24 Ik heb het gevoel mede- verantwoordelijk te zijn voor het speelveld	☐	☐	☐	☐	☐	☐
25 Het speelveld is een belangrijk onderdeel in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
26 Voorafgaand aan de aanleg van het speelveld ben ik voldoende geïnformeerd	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Dit is het einde van de vragenlijst. Eventuele opmerkingen kunnen hieronder geplaatst worden.

1. Eventuele aanvullende opmerkingen over uw ervaringen met het speelveld in uw wijk

.....
.....
.....

2. Eventuele aanvullende opmerkingen over deze enquête

.....
.....
.....

Dit is het einde van de enquête, u heeft alle vragen ingevuld en u heeft de ruimte gekregen om aanvullende opmerkingen te geven. Onderstaand gegeven kan worden ingevuld wanneer u meer informatie over de resultaten van het onderzoek dient te ontvangen.

Uw e-mailadres:

.....

Hartelijk dank voor het invullen van deze enquête!

Bijlage 3: Algemene informatie over de wijk Nijhaske en de stad Heerenveen

Kerncijfers wijken en buurten 2009-2012											
Regio's	Perioden	Regiocodering	Inwoneraantal	Mannen	Vrouwen	0 tot 15 jaar	15 tot 25 jaar	25 tot 45 jaar	45 tot 65 jaar	65+ jaar	Ongehuwd
						%	%	%	%	%	%
Nederland	2011	Land	16655800	8243480	8412315	17	12	27	28	16	47
Nederland	2012	Land	16730350	8282870	8447475	17	12	26	28	16	47
Heerenveen	2011	Gemeente	43455	21350	22105	17	11	25	28	19	44
Heerenveen	2012	Gemeente	43515	21400	22115	17	11	25	28	19	45
Nijhaske	2011	Buurt	3450	1755	1690	20	13	30	29	9	51
Nijhaske	2012	Buurt	3460	1765	1695	19	13	29	29	10	50

Figuur 13: Wijkgegevens van de wijk Nijhaske (CBS Kerncijfers wijken en buurten 2009-2012).

De wijk Nijhaske heeft zoals aangegeven in figuur 13 in 2012 3460 inwoners. Wanneer je bekijkt hoeveel procent van deze wijkbewoners 25 jaar of jonger zijn, ligt dit met 32% hoger dan de stad Heerenveen en geheel Nederland (29% en 28%). Het aantal 65+ers wijkt ook af van het landelijk gemiddelde. In Heerenveen wonen gemiddeld 3 procentpunt meer 65+’ers dan in geheel Nederland, maar in de wijk Nijhaske wonen juist 6 procentpunt minder 65+’ers. Vanuit de cijfers geredeneerd is de wijk Nijhaske een buurt met gemiddeld meer jongeren en gemiddeld minder ouderen. Zoals te zien is in figuur 14 op de volgende pagina, is de wijk Nijhaske een wijk in de stad Heerenveen te Friesland. De wijk bestaat uit een woonwijk en een industriegebied. De enquêtes zijn verstrekt onder de bewoners van de wijk Nijhaske, en zijn dus niet afgenomen in het industriegebied. Het Marc Lammers Plaza, gelegen naast de school de Klepper, is centraal in de woonwijk gepositioneerd.

Figuur 14: Het Marc Lammers Plaza, gelegen in de wijk Nijehaske te Heerenveen

Bijlage 4: Peer review verwerking

Mijn bachelorproject is nagekeken door Jort Hogendorp. Van tevoren heb ik aan Jort aangegeven dat ik te veel woorden heb gebruikt in mijn project, en of hij daarom extra goed wilde opletten op het woordenaantal en of ik ergens stukken kon schrappen.

- In de inleiding heb ik een groot artikel vervangen door een kleiner citaat. Ook ben ik minder diep ingegaan op het overgewicht maar heb ik mij direct toegespitst op de effecten op de leefbaarheid.
- De inhoudsopgave heb ik automatisch aangepast met word en ik heb een samenvatting toegevoegd.
- In het algemeen heb ik de opbouw van de zinnen bekeken om er een lopend verhaal van te maken.
- In de methodologie is een kanttekening geplaatst wat betreft interviews om de echte mening te achterhalen.
- Ethiek is besproken
- Het onderdeel 'case study' is ingekort en deels verplaatst naar de bijlage.
- Het verhaal van de resultaten is opnieuw bekeken en deels herschreven om zo de harde feiten iets te nuanceren. Geen gebruik betekend niet geen waarde en verbondenheid, maar nauwelijks.